

Průběžná evaluace implementace Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže
a tělovýchovy

Hodnocení naplňování horizontálních principů v rámci implementace OP VVV

Leden 2023

Final

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Manažerské shrnutí

Výzvy OP VVV jsou obecně nastaveny tak, že **soulad s horizontálními principy (HP) je nutnou podmínkou pro setrvání projektové žádosti v procesu hodnocení**. V OP VVV nelze podpořit projekt, který by byl v negativním vztahu s HP uvedenými v textu OP VVV. **Neutrální vztah není hodnocen jako negativní**.

Udržitelný rozvoj

Projekty OP VVV jsou realizovány v souladu s tímto HP a v některých případech mohou přispívat k jeho prohlubování. Příspěvky k plnění HP jsou patrné zejména u projektů PO1, které jsou zaměřeny na základní výzkum v environmentální oblasti. V PO2 a PO3 k prohlubování HP přispívají zejména projekty zaměřené na zkvalitňování výuky škol, a to pokud dochází i ke zkvalitňování výuky zaměřené na environmentální témata. Projekty PO4 jsou k HP neutrální.

V projektech v PO1, PO2 i PO3 jsou obecně v oblasti administrativní i věcné realizace projektů dodržována pravidla šetrného nakládání se zdroji. To v praxi znamená, že např. veškerá projektová dokumentace a komunikace je provozována v elektronické podobě (e-mail, telekonference atp.). Dále jsou využívána sdílená úložiště dokumentů, a to nejen za účelem úspory, ale především za účelem vyšší efektivity práce.

Prioritní osa 1: Posilování kapacit pro kvalitní výzkum

Projekty PO1 jsou realizovány v souladu s tímto HP a dílčím způsobem přispívají k prohlubování HP. Jedna třetina projektů deklarovala pozitivní vliv (29 %) nebo cílené zaměření (4 %) na tento HP. V praxi to znamená, že např. při modernizaci VaV infrastruktury pořizují infrastrukturu, která je šetrná k životnímu prostředí. U projektů s cíleným zaměřením, nebo pozitivním vlivem se navíc jedná o takové projekty, které svým věcným zaměřením cílí na výzkum a vývoj v oblastech, jejichž úkolem je snížení negativního vlivu lidské činnosti na životní prostředí (např. vývoj nových materiálů, přístrojů, pracovních postupů atp.).

Z dotazníkového šetření mezi příjemci projektů v PO1 vyplývá, že dle necelých tří čtvrtin (70,2 %) respondentů (příjemců v PO1) aktivity projektu/ů OP VVV přispívaly k udržitelnému rozvoji na institucích. Z fokusních skupin s příjemci projektů v PO1 vyplývá, že téma udržitelného rozvoje nebylo primárním cílem jejich projektů, přesto k němu projekty alespoň částečně přispívají. Jedním ze způsobů je zohledňování udržitelnosti při pořizování nového vybavení, aby bylo co nejméně zatěžující, co se týče energetické náročnosti. Některé projekty se zabývají výzkumnými tématy, která mají potenciál, aby v budoucnu přispěly k principu udržitelnosti, a to za předpokladu, že výsledky výzkumu budou uplatněny v praxi. Jedná se např. o téma potravinové bezpečnosti, snížení využívání anorganických (chemických) hnojiv, zaměření se na protierozní opatření k docílení lepší zadržnosti vody, odolnějších rostlin proti suchu, větru a teplu a tím i větším výnosům z těchto plodin. Nebo téma procesního a energetického průmyslu, což by mělo přispět k minimalizaci skleníkové, dusíkové, energetické a vodní stopy. V dalším projektu má být zjištěno, jakými způsoby by bylo možné optimalizovat procesy produkce odpadů, zpracování odpadů a výroby energií, které by přispěly ke zvýšení účinnosti procesního a energetického průmyslu. V jednom projektu dochází ke sběru aktuálních dat o zdraví a postojích českých dětí ke zdraví a cílem projektu je jednak zlepšit znalosti o zdraví/postojích dětí, ale také zlepšit data pro rozhodování na území jednotlivých zapojených zemí.

Prioritní osa 2: Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj

Projekty PO2 jsou realizovány v souladu s HP, ale nepřispívají významným způsobem k prohlubování HP. Naprostá většina projektů PO2 je neutrální k HP (96 %). Minimum projektů (4 %, tj. 21) uvedlo pozitivní vliv na HP a pouze 1 projekt uvedl cílené zaměření. Projekty této výzvy ve většině případů vytváří VaV infrastrukturu, jejíž výstavba má být realizována v souladu s principy udržitelnosti (např. využití tzv. brownfieldů), nebo jejíž další provoz má být environmentálně šetrný. K prohlubování HP může částečně přispívat to, že v rámci plošného zkvalitňování výuky na VŠ bude docházet ke zvýšení kvality výuky předmětů zaměřených na udržitelný rozvoj (a to jak např. v technických, tak i ekonomických dalších sociálně-vědních oborech).

Z dotazníkového šetření mezi pracovníky VŠ vyplývá, že necelá polovina respondentů (44,1 %), se v rámci působení na VŠ setkala s možností zvýšení kvalifikace v oblasti „Kompetence zaměřené na udržitelný rozvoj“. Necelá polovina (45,3 %) respondentů uvedla, že se v rámci svého působení na VŠ setkala s konkrétními aktivitami přispívajícími k udržitelnému rozvoji. Více než dvě třetiny (69,8 %) respondentů, kteří se s aktivitami setkali, uvedly, že aktivity, které na jejich VŠ a v okolí přispívají především k udržitelnému rozvoji, jsou aktivity/úpravy/opatření snižující znečištění (např. úspory energie, elektronická komunikace, tištěné výstupy na recyklovaném papíře, nákupy přístrojů/zařízení a vybavení šetřících energií, nízkoenergetické stavby, nákupy elektromobilů/hybridních automobilů apod). Dle více než poloviny (52,2 %) respondentů přispívá vzdělávání studentů v oblasti udržitelného rozvoje/vytváření nových předmětů/studijních oborů zaměřených na udržitelný rozvoj a dle necelé poloviny (43,6 %) respondentů přispívají aktivity/úpravy/opatření k řešení adaptace na klimatickou změnu, tj. například úpravy okolí budov, vysazování stromů, využívání dešťové vody apod.

Účastníci fokusních skupin pro příjemce v PO2 uvedli, že téma udržitelného rozvoje nebylo primárním cílem projektů OP VVV, ale obecně je téma udržitelnosti klíčové ve strategickém rozměru institucí. Také z případových studií vyplývá, že projekty jsou k tomuto HP neutrální a přispívají k němu pouze částečně.

Prioritní osa 3: Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Projekty PO3 jsou realizovány v souladu s HP. Projekty nepřispívají významným způsobem k prohlubování HP. Veškeré projekty PO3 jsou k HP neutrální (100 %). Tyto projekty většinou nemají žádnou konkrétní aktivitu, která by měla cíleně působit na prohlubování HP, nebo která by přímo pozitivním způsobem napomáhala ke zlepšení stávajícího stavu.

Ze všech tří dotazníkových šetření realizovaných mezi pedagogickými a vedoucími pracovníky MŠ, ZŠ i SŠ/VOŠ vyplývá, že zhruba tři čtvrtiny respondentů vnímají v posledních 5 letech pozitivní posun v oblasti udržitelného rozvoje/podpoře tohoto tématu na jejich institucích.

Mezi hlavní aktivity, které na školách v posledních 5 letech přispívaly k udržitelnému rozvoji patří především podpora a rozvoj tématu udržitelného rozvoje ve výuce a vzdělávání dětí/žáků/studentů v této oblasti, dále vzdělávání/školení a rozvoj kompetencí pracovníků škol na dané téma vedoucí k porozumění sociálním, přírodním a technologickým systémům a procesům ovlivňujícím životní prostředí, nebo podpora v aktivitách pracovníků/žáků snižujících znečištění.

Prioritní osa 4: Technická pomoc

Projekty PO4 jsou realizovány v souladu s HP. Veškeré existující (100 %) projekty PO4 jsou neutrální k HP udržitelného rozvoje. Nepředpokládá se, že by další projekty PO4 měly významným způsobem

aktivně přispívat k prohlubování HP. Administrativa OP VVV probíhá (v souladu s HP udržitelný rozvoj) plně v elektronické podobě, byly eliminovány tištěné dokumenty.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Projekty OP VVV jsou realizovány v souladu s tímto HP. Projekty PO1 a PO2 dílčím způsobem přispívají k jeho prohlubování. Projekty PO3 jsou cíleně zaměřeny na podporu rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání s odbouráváním bariér účasti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v hlavním vzdělávacím proudu, čímž významně přispívají k prohlubování HP. Projekty PO4 jsou k HP ve většině případů neutrální.

Prioritní osa 1: Posilování kapacit pro kvalitní výzkum

Projekty PO1 jsou realizovány v souladu s HP a dílčím způsobem přispívají k prohlubování HP. Většina projektů (59 %) deklarovala neutrální vliv k HP a menší polovina (41 %) deklarovala pozitivní vliv k HP. Žádný projekt PO1 nevedl cílené zaměření na HP. Jak pozitivní, tak i neutrální vliv (deklarovaný projekty) spočívá v tom, že výzkumné týmy v projektech PO1 mají být sestavovány na základě objektivních profesních předpokladů na výkon požadované pozice, tedy bez zohledňování jakéhokoliv jiného faktoru, který by mohl být považován za diskriminační. Výběrová řízení jsou koncipována jako otevřená, při stanovení objektivních požadavků na pracovníky. VaV centra mají ve velké míře vytvořeny kariérní řády, které definují pravidla a kritéria výběru a hodnocení pracovníků tak, aby nebyly v personálních procesech projektů vytvářeny bariéry, které by bránily rovným příležitostem. Rovněž přístup k vybudované VaV infrastruktuře je zajištěn nediskriminačně celé cílové skupině.

Z dotazníkového šetření mezi příjemci projektů v PO1 vyplývá, že dle necelých dvou třetin respondentů (65,4 %) aktivity projektu/ů OP VVV přispívaly k zajištění rovných příležitostí a k zákazu diskriminace na jejich instituci. Dle více než poloviny (57,7 %) respondentů přispívalo k zajištění rovných příležitostí a nediskriminaci nastavení nediskriminačních podmínek v rámci etického kodexu/interních předpisů/kariérního řádu atp., dle necelé poloviny respondentů (47,1 %) přispívaly aktivity spojené s náborem pracovníků na základě objektivních profesních předpokladů na výkon požadované pozice a dle více než třetiny (34,6 %) respondentů přispívaly aktivity vzdělávání/školení pracovníků na dané téma.

Z fokusních skupin a případových studií se zástupci příjemců OP VVV vyplývá, že princip zajištění rovných příležitostí a nediskriminace nebyl primárním cílem projektů, ale jedná se o princip, který je zanesen obecně v rámci VaV organizací v ČR a je snaha rušit bariéry s ním spojené. Přesto však na některých institucích projekty částečně přispěly k jejich rozvoji, a to například získáním a implementací HR Award, díky flexibilnějším možnostem přístupu k zaměstnancům a jejich úvazkům atp. Někteří zástupci uvedli, že se díky projektům a pandemii Covid-19 zavedla možnost práce z domova, která následně zůstala zachována. Projekty umožnily nabízet pracovníkům zkrácené úvazky (například v souvislosti s mateřskou/rodičovskou dovolenou atp.).

Prioritní osa 2: Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj

Projekty PO2 jsou realizovány v souladu s HP a dílčím způsobem přispívají k prohlubování HP. Více než polovina (53 %) projektů uvádí neutrální vliv k HP, méně než polovina (43 %) uvádí pozitivní vliv a 4 % projektů uvádí cílené zaměření na HP. Z analýzy popisu projektů vyplývá, že pozitivní i neutrální vliv (deklarovaný projekty) spočívá v tom, že projekty jsou realizovány v nediskriminačním prostředí vysokých škol. Realizátoři projektů i cílové skupiny mají možnost se na projektech podílet bez omezení

na základě rasy, národnosti, náboženství, pohlaví atp. Některé instituce uvádějí, že projekty jsou realizovány v budovách, které jsou vybaveny bezbariérovými prvky. Cílený vliv na HP pak spočívá většinou v tom, že projekty realizují podpůrná opatření pro studenty se SP, nebo projekty byly zaměřené na získání ocenění HR Award.

Dle zjištění z dotazníkového šetření mezi pracovníky vysokých škol a z fokusních skupin se zástupci vysokých škol dochází k rozšíření působnosti a zlepšení dostupnosti vysokoškolských poradenských a asistenčních služeb a nastavení minimálních standardů služeb pro studenty se SP, projekty OP VVV v některých případech přispěly k centralizaci těchto služeb a zajištění jejich plošného poskytování na institucích, k rozvoji poskytovaných služeb i k rozvoji pracovníků poskytujících tyto služby. Jednou ze zásadních oblastí podpory OP VVV byla také podpora zaměřená na pracovníky VŠ/edukaci prostředí, když byly vytvořeny metodické dokumenty pro práci se studenty se SP, byly realizovány školení, workshopy a semináře na rozvoj kompetencí pracovníků VŠ při práci se studenty se SP. Účastníci FS z řad zástupců VŠ uvedli, že je nadále potřeba podporovat rozvoj vysokoškolských poradenských a asistenčních služeb pro studenty se SP (např. navýšením počtu odborníků v centrech pro práci s těmito studenty a individuální prací se studenty).

Dle účastníků FS z řad studentů se SP došlo během jejich působení na VŠ k rozvoji a zlepšení poskytované podpory studentům se SP, včetně poskytování kompenzačních pomůcek. Zároveň uvedli, že považují za hlavní přínosy podpory studentů se SP hlavně to, že mají možnost studovat na VŠ i přes jejich znevýhodnění, ačkoli se podpora na různých VŠ dle účastníků liší.

Dle zjištění z dotazníkového šetření a z fokusních skupin dochází také k revizi a adaptaci studijního prostředí pro zájemce o studium a studenty s důrazem na osoby se SP, ze socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických minorit, čímž dochází ke zvýšení jejich počtu na VŠ. Zároveň se studenti se SP převážně shodli, že infrastrukturní vybavení VŠ je adekvátní pro potřeby studentů se SP a na základě individuálních potřeb studentů se VŠ dále přizpůsobují a adaptují nevyhovující vzdělávací prostory či hůře přístupné prostory pro potřeby studentů se SP. Účastníci FS z řad zástupců VŠ se shodli, že nejen OP VVV, ale i další projekty a financování přispívají k rozšíření působnosti a zlepšení dostupnosti služeb pro studenty se SP i k revizi, adaptaci a otevření se studijního prostředí pro zájemce o studium. Účastníci FS z řad zástupců VŠ uvedli, že je nadále potřeba podporovat adaptaci prostředí pro začlenění studentů se SP a zároveň dle účastníků FS z řad studentů je nutné vzdělávat vyučující v této oblasti, omezit tím nutnost vysvětlování/připomínání se ze strany studentů ohledně potřeby podpory.

Prioritní osa 3: Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Projekty PO3 jsou realizovány v souladu s HP. Tyto projekty významně přispívají k prohlubování HP. Projekty PO3 jsou věcně přímo zaměřeny na rovný přístup ke vzdělávání a odstraňování bariér v účasti ve vzdělávání dětem, žákům a studentům ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, na kompenzaci speciálních vzdělávacích potřeb a obecně na začleňování dětí, žáků a studentů se SVP do hlavního vzdělávacího proudu. Tomu odpovídá, že naprostá většina projektů PO3 (96 %) deklaruje pozitivní vliv na HP, neutrální vliv deklarují 2 % projektů a stejně tak 2 % deklaruje cílené zaměření.

Z popisu projektů/aktivit a jejich příspěvků k HP vyplývá, že projekty jsou zaměřeny na odstraňování bariér, které brání žákům ohroženým socio-ekonomickou deprivací v účasti ve vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Pro žáky projekty např. zajišťují možnosti doučování, což jim napomáhá lépe zvládat probíranou látku ve škole a dále jsou organizovány kluby a kroužky, které podporují inkluzi ohrožených žáků i mimo povinnou školní docházku. Na školách jsou zaváděny nové formy a metody výuky s cílem odklonit výuku od frontální výuky směrem ke kreativním a zážitkovým formám učení.

V rámci těchto forem a metod dochází k rozvoji klíčových kompetencí žáků a studentů se SVP, k jejich lepšímu zapojení do tříd a lepší připravenosti pro další vzdělávání nebo vstup na trh práce. Projekty zavádí do škol specializované pedagogické pozice (školní speciální pedagogy, sociální pedagogy, školní psychology, školní asistenty atp.). Pracovníci na těchto pozicích přispívají k individualizaci vzdělávání a možnosti věnovat se všem žákům podle jejich potřeb. Pracovníci také komunikují aktivně s rodinami žáků a zajišťují tak lepší podporu žákům ze strany rodiny. Aktivity projektů jsou cíleny také na rodiče těchto žáků, pro které jsou pořádány workshopy a semináře, jejichž cílem je poskytnout rodičům takové znalosti a kompetence, aby byli schopni zajistit svým dětem dostatečné zázemí pro jejich úspěšnou inkluzi.

Ze všech tří dotazníkových šetření realizovaných mezi pedagogickými a vedoucími pracovníky MŠ, ZŠ i SŠ/VOŠ vyplývá, že respondenti do značné míry vnímají, že v posledních 5 letech došlo k pozitivnímu posunu v uplatňování principů rovných příležitostí a k zákazu diskriminace na jejich institucích. Mezi hlavní aktivity, které dle respondentů přispívaly k podpoře rovnosti mezi muži a ženami na institucích patří vzdělávání/školení a rozvoj kompetencí pracovníků škol na dané téma, podpora a rozvoj tématu rovných příležitostí a nediskriminace ve výuce/vzdělávání a také přímá podpora začleňování žáků ze socioekonomicky ohrožených, nebo vyloučených a kulturně odlišných skupin obyvatelstva.

Z fokusní skupiny se zástupci škol samostatně zřízených¹ vyplývá, že projekty OP VVV a jejich aktivity jsou hodnoceny pozitivně, jelikož OP VVV umožnilo samostatně zřízeným školám získat finanční prostředky a zapojit do aktivit i děti a žáky z těchto škol. Účastníci FS hodnotili pozitivně především aktivity zaměřené přímo na podporu dětí/žáků jako jsou doučování, kluby (např. čtenářské) a projektové dny (ve škole i mimo). Hlavním přínosem těchto aktivit bylo, že děti/žáci měli možnost se dostat mimo své obvyklé prostředí a do kontaktu s osobami/aktivitami atp., se kterými obvykle nepřicházejí do kontaktu. Někteří účastníci FS ocenili také možnost využít šablon pro personální posílení jejich instituce. Mezi tyto pozice patří například speciální pedagogové a asistenti, které mohly díky projektům začít využívat.

Z fokusních skupin se zástupci projektů ve výzvách zaměřených na podporu v sociálně vyloučených lokalitách vyplývá, že projekty OP VVV a jejich aktivity přispívaly k podpoře zájmového a neformálního vzdělávání pro socio-ekonomicky znevýhodněné děti/žáky, když se zaměřovali na širokou škálu aktivit, a to například doučování, kroužky a volnočasové aktivity pro děti, příměstské tábory, prázdninové aktivity, předškolní kluby a další. Jednou z nejčastějších, nejdůležitějších pro podporu dětí/žáků a také nejlépe hodnocených aktivit projektů je podle účastníků FS doučování (např. témata základních gramotností – matematická, český jazyk, anglický jazyk, obecného přehledu atp.). Dalšími aktivitami v projektech byly volnočasové kroužky a kluby, které byly hodnoceny pozitivně a byl o ně zájem. Jednalo se o kroužky nad rámec obvyklých školních kroužků, které byly realizovány pro tyto děti zdarma. Účastníci FS uvedli, že mezi realizované kroužky patří například ekologicky zaměřené kroužky, sportovní kroužek, literární kroužek atp. Projekty se zaměřovaly také na realizaci aktivit o prázdninách, mezi které patří příměstské tábory, organizace výletů atp., jejichž cílem bylo spojit zábavnou formu a částečně vzdělávání dětí/žáků. Někteří účastníci FS uvedli, že projekty přispěly také k rozvoji spolupráce mezi školami na územích a také spolupráci škol a zařízení/organizací zaměřujících se na podporu dětí/žáků ze socioekonomicky znevýhodněných rodin. Část účastníků FS uvedla, že projekty přispěly k nastavení a podpoře personálního zázemí na školách, když se podařilo vybudovat

¹ Pozn. jedná se o školy/třídy zřízené dle § 16 odstavce 9 školského zákona - Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

a personálně obsadit specifické podpůrné pozice – např. asistentů, psychologů, koordinátorů inkluze, sociálních pracovníků atp. Někteří účastníci také uvedli, že se díky projektům podařilo v obcích zavést koordinátory inkluze a nastavit metodické vedení, což přispívalo k nastavení jednotného systému práce škol na území a jejich podpory dětem/žákům ze znevýhodněného prostředí.

Prioritní osa 4: Technická pomoc

Projekty PO4 jsou realizovány v souladu s HP. Projekty nepřispívají k prohlubování tohoto HP. Projekty PO4 mají ve většině případů (70 %) neutrální vliv k HP. Dalších 30 % má tento vliv pozitivní. Tyto projekty ve většině případů uvádí, že v rámci projektu bude aplikován transparentní a spravedlivý systém příjmu zaměstnanců, jejich odměňování a propouštění, který společně s kvalitním řízením přispěje ke stabilizaci personální kapacity. V menšině případů je uvedeno, že kancelářské prostory využívané ŘO OP VVV jsou bezbariérové, a proto umožňují zaměstnávání osob s tělesným postižením.

Rovné příležitosti mužů a žen

Projekty OP VVV jsou realizovány v souladu s tímto HP. Projekty PO1 a PO2 dílčím způsobem přispívají k jeho prohlubování. Projekty PO3 nemají ve většině případů aktivity, které by byly přímo zaměřeny na posílení HP. Projekty PO4 jsou realizovány v souladu s tímto horizontálním principem, ale k jeho prohlubování výrazněji nepřispívají.

Prioritní osa 1: Posilování kapacit pro kvalitní výzkum

Projekty PO1 jsou realizovány v souladu s HP a dílčím způsobem přispívají k prohlubování HP. Většina projektů pak deklarovala neutrální vztah (59 % projektů). Pozitivní vliv na HP deklarovalo 41 % projektů. Jeden projekt PO1 uvedl cílené zaměření na HP. Jak pozitivní, tak i neutrální vliv (deklarovaný projekty) spočívají v tom, že personální politika projektů má být nastavována nediskriminačně vzhledem k pohlaví pracovníka. Zároveň ani cílové skupiny projektů nemají být diskriminovány na základě svého pohlaví. Projekty PO1 v jednotkách případů uvádějí, že jejich instituce disponuje systémem pro návrat vědkyň do VaV činnosti po mateřské dovolené. Některé projekty nabízejí možnosti pro sladění pracovního a rodinného života zaměstnanců.

Více než polovina (55,6 %) respondentů dotazníkového šetření mezi příjemce projektů v PO1 uvedla, že neví/nedokáže posoudit, zda aktivity projektu/ů OP VVV přispívaly k zajištění rovnosti mezi muži a ženami na institucích. Více než třetina (36,1 %) respondentů uvedla, že aktivity projektu/ů OP VVV nepřispívaly k zajištění rovnosti mezi muži a ženami a necelá desetina (8,3 %) uvedla, že projekty spíše přispívaly. Také z fokusních skupin se zástupci příjemců PO1 vyplývá, že princip rovnosti mezi muži a ženami nebyl cílem jejich projektů, ale zároveň účastníci FS uvedli, že obecně vysoké školy v ČR mají principy fungování nastavené tak, aby byl princip rovných příležitostí mužů a žen dodržován – tj. pracovníci jsou vybíráni na základě objektivních kritérií a bez diskriminace na základě jakéhokoliv faktoru/kritéria. Někteří účastníci uvedli, že projekty na institucích částečně přispěly k rozvoji HP, a to především díky flexibilnějším možnostem přístupu k zaměstnancům a jejich úvazkům, možnosti práce na dálku atp.

Prioritní osa 2: Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj

Projekty PO2 jsou realizovány v souladu s HP a dílčím způsobem přispívají k prohlubování HP. Více než polovina (60 %) projektů uvádí neutrální vliv k HP, méně než polovina (38 %) uvádí pozitivní vliv a 2 % (tj. 10) projektů uvádí cílené zaměření na HP. Z analýzy popisu projektů vyplývá, že pozitivní i neutrální vliv (deklarovaný projekty) spočívá v tom, že projekty jsou realizovány ve vysokoškolském

prostředí, které je dle popisů projektů považováno za prostředí fungující na principu nediskriminace především v oblasti přijímání studentů a vlastního studia. Pro přijetí na VŠ, stejně jako pro úspěšné dokončení studií jsou stanovena plošná kritéria, která musí být splněna, a to bez ohledu na faktory typu pohlaví. Některé projekty se zaměřovaly na nastavení strategického řízení výzkumné organizace v souladu s podmínkami Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků s cílem získání ocenění „HR Award“. V rámci některých projektů probíhalo vzdělávání pedagogů v oblasti genderu/rovných příležitostí mužů a žen.

Z dotazníkového šetření mezi pracovníky VŠ vyplývá, že polovina respondentů (50,3 %) se v rámci působení na VŠ setkala s možností zvýšení kvalifikace v oblasti „Zlepšení povědomí o principu rovných příležitostí“. Necelé čtyři pětiny respondentů (78,6 %) uvedly, že na jejich VŠ je zajištěn rovný přístup k mužům a ženám. Pouze 6,4 % respondentů uvedlo, že nesouhlasí s výrokem, že na VŠ je zajištěn rovný přístup k mužům a ženám. Více než dvě třetiny (69,1 %) respondentů uvedly, že k zajištění rovného přístupu k mužům a ženám na jejich VŠ přispívá nastavení nediskriminačních podmínek v rámci etického kodexu/interních předpisů/kariérního řadu atp., dále dle necelých dvou třetin (61,3 %) respondentů přispěl nábor pracovníků na základě objektivních profesních předpokladů na výkon požadované pozice a dle více než poloviny (53,2 %) respondentů přispívá možnost částečných úvazků pro sladění rodinného a pracovního života. Necelé dvě třetiny respondentů (62,8 %) uvedly, že jejich VŠ se zaměřuje na sladění pracovního a rodinného života – tj. např. podporou částečných úvazků atp. Zhruba 15 % respondentů uvedlo, že souhlasí s výrokem „VŠ se zaměřuje na sladění pracovního a rodinného života přibližně napůl“. Více než desetina respondentů (11,3 %) uvedla, že nesouhlasí s výrokem, že VŠ se zaměřuje na sladění pracovního a rodinného života.

Účastníci fokusní skupiny z řad zástupců VŠ se shodli, že OP VVV přispělo k řízení lidských zdrojů a kariérnímu rozvoji s důrazem na integraci principů rovných příležitostí, nebo alespoň k zahájení řešení souvisejících témat na institucích. Zároveň však většina účastníků FS uvedla, že OP VVV přispělo spíše k tvorbě souvisejících metodických a dalších dokumentů (např. kariérních řádů, etických kodexů, systémů hodnocení atp.) a k formálnímu nastavení pravidel, což je však vnímáno pozitivně, ale je třeba na tyto aktivity navázat a implementovat je do praxe. Mezi aktivity, které k tomuto rozvoji pomohly, patří například implementace HR Award na některých institucích, v jejímž rámci muselo dojít k tvorbě dokumentů a zohlednění této problematiky.

Prioritní osa 3: Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Projekty PO3 jsou realizovány v souladu s HP. Projekty nejsou významně zaměřeny na prohlubování tohoto HP. Projekty PO3 vykazují v naprosté většině případů neutrální vliv na HP (97 % projektů). K pozitivnímu vlivu se přihlásila 3 % projektů a 0 % projektů (32 projektů) uvádí cílené zaměření na plnění HP. Z popisů projektů a jejich příspěvku k tomuto HP vyplývá, že realizátoři považují regionální vzdělávání, ve kterém projekty PO3 operují, principiálně za genderově neutrální z hlediska dětí/žáků/studentů, kteří se vzdělávání účastní. Pozitivní i neutrální vliv proto spočívá v rovném přístupu k mužům a ženám v realizačním týmu projektu, tak i k cílovým skupinám projektu. Některé projekty pak dílčím způsobem posilují vědomí žáků v oblasti genderové rovnosti a přeneseně mohou tento HP prohlubovat. Projekty tak ve většině případů nerovnost mužů a žen svými aktivitami explicitně nepotlačují. Jsou ale nastaveny tak, že tuto nerovnost záměrně ani nezamyšleně neprohlubují.

Z dotazníkových šetření realizovaných mezi pedagogickými a vedoucími pracovníky MŠ, ZŠ i SŠ/VOŠ vyplývá, že pracovníci ZŠ a SŠ/VOŠ více vnímají, že u nich na instituci došlo v posledních 5 letech k pozitivnímu posunu v uplatňování rovnosti mezi muži a ženami, než je tomu mezi pracovníky MŠ.

Mezi hlavní aktivity, které dle respondentů dotazníkových šetření v posledních 5 letech přispívaly k uplatňování rovnosti mezi muži a ženami, patří především možnost přístupu k aktivitám projektů všem cílovým skupinám bez rozdílu pohlaví, dále pak možnost částečných úvazků pracovníků pro sladění rodinného a pracovního života, nábor pracovníků na základě objektivních profesních předpokladů na výkon požadované pozice nebo rozvoj tématu rovnosti mezi muži a ženami ve vzdělávání/výuce dětí/žáků/studentů.

Prioritní osa 4: Technická pomoc

Projekty PO4 jsou realizovány v souladu s HP. Tyto projekty nepřispívají významným způsobem k prohlubování HP. Celkem 81 % projektů PO4 má k HP neutrální vztah. K pozitivnímu vlivu se přihlásilo 19 % projektů. V těchto projektech má být aplikován transparentní a spravedlivý systém přijímání zaměstnanců a jejich odměňování, který přispěje k podpoře administrativní kapacity Řídícího orgánu OP VVV.

Zpracování doporučení z minulé zprávy a nastavení HP pro nové programové období

Přístup a nastavení HP v rámci OP JAK vychází z metodického dokumentu MMR, který oblast HP upravuje. V rámci OP JAK (v programovém dokumentu) není oproti OP VVV samostatná kapitola HP. Přesto však celý OP JAK nesmí být v rozporu s HP a stejně tak není možné podpořit projekt, který by byl v rozporu s některým HP. Oproti OP VVV není v OP JAK zařazen HP „Udržitelný rozvoj“ a na úrovni projektů tak nebude v OP JAK sledováno, jaký je jejich příspěvek k tomuto HP. OP JAK byl posouzen jako celek a bylo konstatováno, že naplňuje tento princip a přispívá k jeho rozvoji.

Doporučení ze SZ HP 2019 „01_HP_02 - stanovit metodiku pro určení povahy příspěvku projektů k HP“ bylo zástupci ŘO OP VVV vnímáno pozitivně a bylo bráno jako dlouhodobý úkol, který je třeba zrealizovat. Doporučení nebylo implementováno v rámci OP VVV, ale bylo bráno v potaz při přípravě/nastavování OP JAK.

Doporučení ze SZ HP 2019 „02_HP_02 - projednat zařazení HP jako kvalitativních hodnotících kritérií projektových žádostí“ bylo zohledněno a při přípravě výzev OP JAK byla témata HP zařazena do hodnotících kritérií (např. výzva č. 02_22_008 Špičkový výzkum, kde jsou témata HP/genderu stanovena jako hodnotící). Tato výzva byla v době zpracování zprávy v pilotním testování a ověření, jak budou tato kritéria v praxi fungovat. Z terénu zatím nebyla získána negativní zpětná vazba na tato kritéria. Po pilotním ověření je také do budoucna v plánu ve výzvách zaměřených na VaV využívat hodnotící kritéria související s HP.

Ve výzvách zaměřených na vysoké školy nelze očekávat, že by byla využívána hodnotící kritéria zaměřená na HP. HP by do výzev měly být zahrnuty prostřednictvím povinně volitelných aktivit, které by byly následně hodnocené, pokud je projekty zahrnou do svých aktivit. V rámci regionálního školství musí být veškeré projekty a aktivity nediskriminační a nesmí mít negativní vliv na HP. Z toho důvodu není vhodné stanovovat HP jako bodované hodnotící kritérium. Kritérium zůstane pouze v kontrole formálních náležitostí a přijatelnosti projektů (splňuje/nesplňuje). V OP JAK je v plánu vyhlásit výzvy zaměřené na různá témata a projekty si budou moct určit, zda se v rámci aktivit zaměří na některá témata HP. U vyhlášených výzev budou stanoveny specifické datové položky (SDP), ze kterých projekty vyberou ty, které budou realizovat. V rámci SDP mohou být zařazena také témata související s HP. Následně v rámci zpráv o realizaci budou projekty vykazovat, co konkrétně v rámci dané SDP bylo realizováno a jaký je pokrok.

